

Gas nominatum à vapore per calorem fuscitudo distinguit. Gas Meteororum materia est, & Blas motivum & alterativum stellarum eorundem causa efficiens, & quia Gas concretorum fermenta adhuc continet, tot ac tam varia meteora, ut pluvia, nimbi, imbres, grando, nix, nebula, & pruina oboriuntur, atque sic Gas & Blas totam statuunt Meteori Rempubliam. Tonitru opinatur habere causam non supra sed præter naturam, atque ideo effectum portentosum nominat. Meteororum Sulphureorum mentionem, quantum ego quidem scio nullam facit: Iris ipsi Meteororum est anomalon. In aëre fundos & strata, perinde ac in Terra, constituit, & stratorum portas: Hi sunt Perolei Adeptorum seu Philosophorum, ut ait, quos Sacra Scriptura Cataractas & valvas Cœlinuncupat. An tam simplex terra, aqua & aër detur, ut nulla ullius rei commissio accedat, aut ipsa inter se non convertantur elementa, vix mihi persuadere possum. Interdum nimis profundè Vir Magnus, meo iudicio, Philosophatur, & Paracelsi Monarchiam in Republica Medicâ affectantis temeritatem carpens ipse haud rarò in eundem lapidem impingit, & eandem cum Paracelsi gloriolam aucupari videtur, quam nos ipsi cum aëre relinquimus, & ad Ignis descriptionem progredimur.

IGNIS A VETERIBUS SUPRA AERIS REGIONEM LOCATUS, Elementum ceteris omnibus dignitate excellens, ipsorumque pater & Bas, exterius visibile & admodum fugax, interius verò invisibile & fixum, corrosivam, penetrantem, digerentem, & maximè adhaerentem obtinet unctuositatem, ac cum siccitate calorem non vorantem, & depopulantem, qualem communis ignis noster accensus habet, sed conservantem & vivificum possidet. Licet autem Ignis vitam conservet, ejusdem tamen destructorem merito ipsum appellaveris, quippe continuâ sui pabuli consumptione fatiscientem, & extinctione suâ Mortem afferentem. Pabulorum enim varietate variè in Sublunariis Corporibus afficitur, in Animalibus præsertim, in quibus varii morbi, ex pabulorum malignitate orti, eum tandem suffocant, & extinguunt. Locum ei Veteres, ut diximus, inter aërem & Cœlestes sphaeras assignarunt, ita ut ex eorum sententiâ reliquum supra aërem spatium, usque ad Lunaris Orbis concavitate occupet, atque ita ingenti, & spatiofo admodum intervallo circumferatur, qui tamen per totam Universi Machinam diffusus, & tam Cœlestibus Corporibus, quam ceteris rebus omnibus à Providentiâ Divinâ inditus in locum separatum detruhi non potest. Ex eorundem sententiâ locus ipsius Sphaericus, aut ovalis secundum alios figuram suâ convexitatis & concavitatis sphaeris illis aptat, inter quas interesse dicitur, & altitudine eâ assurgit, quam ipsi concedit distantia inter Aëriam, & Lunarem sphaeram interposita. Et hic Elementalisis est: Alius item Focalis, & terrenus aut Culinarius supra terram hominum usui inserviens, qui lignis & aliis materiis oleosis nutritur, atque aëre, pabulo, ventilatione, & foco opus habet: Tertiò Subterraneo

Figura & altitudo.

Triplex Ignis.

Sulphurea, sive unctiosa, nitrosa, & bituminosa materia pabulum suggerit, ideo animantibus & vegetabilibus magis nocenti, quam ille noster, qui supra terram à mortalibus usurpatur. Ceterum sequentibus qualitatibus & proprietatibus Physici Ignem describunt. 1. Ignis minor majori adjunctus ab eo extinguitur. 2. Ignis in materia densiore, & crassiore acius, in rariore remissius & minus urit: sic flamma minus quam pruina, & hæc minus quam ferrum ignitum urit. 3. Aëris ventilatio ignem parvum extinguit, vehementem auget, ut ex candelis, & incendiis patet. 4. Ignis condensatus urit, ideo bellua avidissima, & inexplabilis dictus Herodoto: Rarus non urit, qualis est vinum sublimatum linteum non comburens, quando accenditur. 5. Ignis in umbrâ diutius conservatur, in Solis ardore flaccescit. 6. Flammâ suâ petit sublimia, atque ideo semper in aërem tendit, & quò major, eò altius ascendit. 7. Magister est multarum Artium Mechanicarum. 8. Non putrescit. 9. Immutus plus calefacit. 10. Flavus sit per admisionem, & ob materiam diversam diversos colores admittit. 11. Alia congregat, alia dissipat. Atque hæc est communis & vulgaris Physicorum de Igne sententia, quem Helmontius Ens Anomalum vocat, & nec substantiam, nec accidens, sed corpus potius neutrum esse & de utroque participare dicit, eum ideo ex Elementorum catalogo expungens, atque duo primaria tantum Elementa Aquam & Aërem concedens. Eapropter calorem, tantum merum relollæum, inesse putat Elementis, quæ frigida ex sui Natura statuit, licet idem frigus alio loco Relollæum appellet. Nam Titulo *Natura contrariorum nescia Relollæum*, inquit, *est qualitas efficiens non præcedens ex fermentis & seminibus rerum; Estque duplex, unum videlicet in corpore proprio; Alterum in alieno. Inter Relollæa propria quedam sunt separabilia, ut frigus in aëre & aqua; Aliam separabilia, ut calor in lumine solis, ignis & candelæ, quæ nunquam separari possunt. Relollæum alienum est violentum, quod si non foveatur, perit ideo per sua momenta & gradus, ideoque dicitur transiens, ut calor in aqua.* Sed cum calor sit merum Ignis effectum, atque ideo ab ipso igne nequitiam separari, hic verò ex nulla re excludi possit, eam ob causam, quod nullum corpus ad contractionem sui, & constitutionem, atque existentiam sine eo pervenire queat, & unicus ignis formator, ac faber sit internus, lumine suo ideali formam internam, & figuram externam materiæ impertiens, ipsumque hoc lumen ab igne parente suo procedat, ac præterea omne corpus ob ignem suum internum externi & adventitii caloris, interno similis & amici, sit susceptivum, profectò minime apparet, cur inter Relollæas qualitates calor Elementorum, præcipue Ignis & aëris, sit reponendus. Ut pace tanti Viri dicam, Ignis naturam & proprietates aut non satis intellexit, aut non accuratius examinavit, abreptus Relollæo illo, & ente merè rationali, quod à Paracelsi quodque mira ejusmodi entia fingente mutuatus est, quæ ipsum is clarius & dilucidius exponendis occupatum in ejusmodi opinionones non dicam paradoxas, sed absurdas nonnunquam conjecturavit.

Qualitates & proprietates.

Helmontii opinio.

Relollæum.

runt. Sed Ignem, ejusque naturam & proprietates accuratius perpendamus. Quantum ad Originem ejus attinet, altioris, & profundioris ea est indaginis, de qua in præsentia satis prolixa institui possit dissertatio, quâ hujus introductionis præter opinionem meam in majorem prolixitatem me abripientis angustia superfedere jubet, solum descriptionis abrumpi postulans. Ignem in Prima Creatione cum ceteris Creaturis Divina Providentiâ creatum esse scimus. In ipso tria inseparabili copulatione conjuncta esse videmus, flammam nimirum, lucem, & calorem ex tenebroso corpore procedentes, sicut Lux, ac proinde etiam Ignis omnis lucis, & luminis pater in prima Creatione ex tenebris prodierunt. Flamma sive visibilis, sive invisibilis ex ipso igne procedit, & oritur ex consumptione materiæ oleaginosæ, & sulphureæ, quæ nutrimentum & vitam igni subministrat, & dum consumitur, flammam corrosivam & arentem reddit, acri corrosivo, nitroso & sulphureo suo spiritu, qui ob unctuositatem, & pinguedinem suam facile accenditur, flammam concipit, cunctaque consumit, & in auras expellit, quæ eandem Sulphuream, nitrosam, & inflammabilem proprietatem habent. Hæc materia illa est, Ignis vitam conservans, sustentans, & nutriendus, purissima in Superlunaris Regionis Corporibus Cœlestibus, atque ideo Aqua Ignea, & Ignis Aqueus, uti in dissertatione de Creatione initio hujus Introductionis dictum est. In Aqua autem Ignem esse omni dubitatione caret, cum ex aquâ purissimâ purissimus, & fortissimus ignis elici possit, utpote silem reddente purissimum & nitidissimum, qui ex aquâ nullius alius rei additione eductus purissimus est ignis, & fortissimus, ac mera item aqua humectans, atque ignis talis, qui fortius urens, quam ullus alius ignis in merum Nitrum, vel Salempetræ sine ullius alius rei additione per solum aërem, ex quo sibi similem ejusmodi per vim magnetici attrahit spiritum ardentem, convertitur. Et quid Salpetræ purissimus aliud est, quam mera & pura aqua sulphurea, & inflammabilis, quæ ab omnibus suis heterogeneis rebus admixtis separata igne suo proprio ita consumitur, ut nihil omnino residuum superfit. Aqua est, & aquæ cuius puræ facile admiscetur, ac nihilominus etiam oleum pingue & sulphureum, aquæ humidæ formâ indutum, ideoque humidum, alteriusque sulphureæ pinguedinis terrestres & sicce hostis capitalis. Purissimum arte Philosophicâ redditum astrales virtutes purissimas exhibet, & in corpore humano conservando, & à morbis liberando admiranda, imò incredibilia præstat. Impurior porro est ista Aqua in Sublunari Regione, in quam spiritali formâ subtilissima ex astris descendens virtutes & influentias cœlestes secum advehit, & admixtis vaporibus ex terrâ & mari ascendentibus impurior redditur Meteororum omnium in aëre parens existit, ubi cum hostem suum, sulphureos nimirum illos, terrestres, & siccos vapores, aut halitus, qui ex terrâ & aqua in aërem se

Origo Ignis.

In quo flamma, lumen, & calor.

Flamma.

Materia ignis nitrosa, & sulphurea.

Sal aquæ.

Salpetræ.

Meteor.

elevârunt, offendit, accensâ, gioribus inclusa tonitruum horretus, fulgura, & fulmina tam rebus aërem concutientia fulgura adhuc sit in terram ex aëre curum in aquas mutatis delata, vili nitroso sili se adjungit, vtrimentum pingue præbens, p associatur, partim in varias alteratur. Lumen ex flamma dividius ejusdem comes est, qu sit nisi aqua, etiam pellucida e igneo & radiante lucem spargit tit eò calidiores, quò flamma atque contra eò remissiores flamma recedunt. Lumen aut & ignis fœtus, ac filius, licet progrediatur, & ex ipsa nascione ab eadem separari queat terius est proprietatis, & ind ignis consumat, sed vitam co bras dissipat, & omnia grat dore impleat, quod facile qu probè meditatus fuerit, quæ f terrestris & ceterorum illo Univerſa Corporum futura dissimulillud, & maximum S rum Universitate tolleretur. radios spirituales ex Ignis fla mittitur, ac gratissimo suo fo naturales fovet, vivificat & nullæ res sine Ignis flamma, in hoc mundo extiterint, & etiam subsistere, & existere qu inquisitione Elementorum & ortus indagatur, quo pacto ex altero progrediatur, & qu tibus amicis inter se conspire inter se dissident, & æ se invi adeo ut frivole admodum à P & aliis ordo eorum & numeru absurde ipsa ex omnium rei exturbentur, imò & ipsa tria principia absque omni ratione oppugnentur. Ignis in quocuq; tans, & quiescens est sulphu activum omnis motus in quoc qui cum naturaliter excitatur do, sive externè sive internè mam suam invisibilem in mate rit, lumen vivificum exprom cit, à quibus aqua & aër Me nentes, elevantur & propel in Aqua oleaginosâ habitans, ideoque omnis inclusionis, & sciis mox sese attollit, & aq æquè ignem tolerare nesciam duo Elementa dum fugiunt oleaginosam consumentem, oleaginosâ & sulphurea, qu est ignis, & ab hoc in flamma men reddentem, convertitur ita sunt aqua aëria, & aër aqu est Sal, & Terra, seu Principi

(P